

Universal Declaration of Human Rights - Éwé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AMEGBETŌ JE ABLŌDEVINYENYE NŲU KPEDODZINYA

KPŌKPLŌYIDEME

Esi woḍe dzeſi kŏtŕe be, amegbetŏwo katŕa fe gomekpŏkpŏ sŏsŕe, anye gŏmedŏkpe na amegbetŏfomea fe ablŏḍemenŏnŏ, nutefewŏwŏ kple nŲuti fa fa le xexeame ta la.

Esi eme va kŏ fŕa be, ablŏḍevinyenye si nye amegbetŏ ḍesiaḍe tŏ la nŲu mabumabu akpŏ gbŕe wŏtso be hlŏnuwŏwŏ ḍe amegbetŏfomea nŲu va bŏ ta la, amewo fe dzitsinya va tsi tre ḍe nuwŏna vloee sia nŲuti ale woḍe adzŏgbŕe heḍŕe kplikpa be, le egbe xexe sia me la, ele be amegbetŏ nanŏ agbe le ablŏḍe me, aḍe e fe didi agblŏ faa vŏvŏ manŏmee, asubŏ nusi dzi wŏxŏ se, avo tso nŲḍzidodoname si me eye hiŕkame maganye agbenŏnŏ fe afŏklinu na ame hahoawo o nŲuti la,

Esi woḍo kpe edzi be, ehiŕa be se nadzŏ Amegbetŏ fe Ablŏḍevinyenye nŲu Kpeḍodzinia la nŲu, be ametetēḍeto kple funyafunyawŏwŏ ame magawŕe be ame aḍeke nayi eḍokui ta vli gei la to aglŕḍzedze me o nŲuti la,

Esi wohiŕa vevie be woado dukŏ kple dukŏwo dome kadodo ḍe ngŏ le xexemedukŏwo katŕa dome ta la,

Esi Xexeme Dukŏ Jo fuawo ḍe adzŏgbŕe le wo fe ḍoḍo si te wode asie la me be, to Amegbetŏ fe ablŏḍevinyenye nŲu Kpeḍodzinia me la, amegbetŏ ḍesiaḍe, eḍanye nyŏnu alo nŲutsu o, fe gomekpŏkpŏ sŏ eye wokpŏ mŏ be to esia me la, hadomegbenŏnŏ azŏ ḍe ngŏ, ablŏḍe asu amesiame si wu tsŕa eye agbenŏnŏ nadze edzi nyuie na amesiame wu tsŕa ta la,

Esi dukŏ siwo katŕa da asi ḍe Kpeḍodzinia dzi la ḍe adzŏgbŕe be yewoakpŏ egbŏ be amesiame de bubu Kpeḍodzinia la kple amewo fe ablŏḍemenŏnŏ bliboe nŲu kpakple nŲkulŕe ḍe ḍoḍo la nŲuti to ḍekawŏwŏ me kple Xexeme Dukŏ Jo fuawo la,

Esi eme kŏ fŕa be gomekpŏkpŏ kple Ablŏḍemenŏnŏ gŏmesese tsitotsito nye nu vevitŏ wu, hena takpŏkpŏ na adzŏgbēḍeḍe sia bliboe ta la,

XEXEME DUKŌ JOFUAWO JE TAKPEKPEGŔ LE GBEFŔ DEM:

Amegbetŏwo fe Ablŏḍevinyenye nŲu Kpeḍodzinia sia be, enye ḍoḍo si dzi mieda asi ḍo na amewo katŕa le xexeame godoo. Miele mŏkpŏkpŏ me be amesiame kple xexeame habŏbŏ ḍesiaḍe le afisiafi azŏ ḍe Kpeḍodzinia sia nu. Woakakae ḍe xexeame katŕa to efiafia kple emeḍeḍe na amewo me. Esia awŕe be amewo nase Kpeḍodzinia la gŏme eye woaxŕe, awŕe ḍe edzi be, agbenŏnŏ natsŏ afo nyuie le Dukŏ siwo le Xexeme Dukŏ Jo fuawo fe Habŏbŏ me la me. Wokpŏ mŏ be woakaka Kpeḍodzinia la ḍe Xḍḍeasinyigba siwo dzi ḍum dukŏ aḍewo le la hŕa me hena dzidzedzekpŏkpŏ.

KPEDODZINYA DODO 1

Wodzi amegbetŏwo katŕa ablŏḍeviwoe eye wodzena bubu kple gomekpŏkpŏ sŏsŕe. Susu kple dzitsinya le wo dometŏ ḍesiaḍe si eyata wodze be woanŏ anyi le ḍekawŏwŏ blibo me.

KPEDODZINYA DODO 2-LIA

Ele be amesiame nakpŏ gome le ablŏḍevinyenye fe ḍoḍo siwo katŕa le Kpeḍodzinia la me me. Woawŏ ḍoḍo siawo dzi vovotodeameme manŏmetŕe ḍe e fe dzŏtsofe, nŲutigbalŕ fe amadede, nŲutsu alo nyŏnuyenye, gbegbŏgbŏ, xŏsehamenŏnŏ, dunyahēhamenŏnŏ, ame fe susu fe vovototo, ḍevinyenye alo ḍo fe tŏxe aḍeke ta o.

Gawu la, vovotodeameme madze le ame aḑeke fe dunyahenyawo alo efe dukɔa fe kadodo kple dukɔ bubuwo me o. Nenema ke ame la fe dukɔ si me wòtso la ɔanye dukɔ nɔ-eɔkui si o, eɔanye xɔɔeasi dukɔ alo dukɔ manɔɔkui si o, vovotodeameme nuwɔna aḑeke mayi edzi ku ɔe enu o.

KPEDODZINYA DODO 3-LIA

Ele be amesiame nana agbe leablɔɔ kple dedienana me.

KPEDODZINYA DODO 4-LIA

Womatsɔ ame aḑeke awɔ kluvie alo aɔe awɔbae o, woatsi kluvinyenye kple klavisitsatsa nu gbidii le ma vovovoawo nu.

KPEDODZINYA DODO 5-LIA

Womawɔ funyafunya ame, asẽ tame le enu, awɔ hlɔnu aḑeke ɔe enu, ahe to ne ahaɔi gbɔe o.

KPEDODZINYA DODO 6-LIA

Woade bubu amesiame nu le afisiafi abe amegbetɔ ene le se la nu.

KPEDODZINYA DODO 7-LIA

Amewo katã sɔ le se la dziwɔwɔ me eye wo katã akpɔ gome le se la fe wo taviɔli me vovototomanamee.

KPEDODZINYA DODO 8-LIA

Gomekpɔkpɔ le amesiame si le dukɔa fe vɔnudrɔ̃fewo hena ɔɔɔɔɔwɔwɔ siwo ku ɔe efe ablɔɔvinyenye fe kuxiwo nu abe alesi wole dukplɔse la me ene.

KPEDODZINYA DODO 9-LIA

Womalé ame aḑeke akpasesɛtɔe, azi edzi ɔe gaxɔme, alo anyae le dukɔa me ɔe adzemadze dzi o.

KPEDODZINYA DODO 10-LIA

Gomekpɔkpɔ sɔsɔe le amesiame si nu wotsɔ nya ɔo hekplɔe yi dukɔa fe vɔnudrɔ̃fe, afisi vɔnudrɔ̃la adodoe siwo matso afia nkunɔ o la, nade to efe nyawo me ku ɔe efe gomekpɔkpɔ, efe dɔɔeasiwo kple hlɔnya ɔesiade fomevi si woatsɔ ɔe enu la me ne.

KPEDODZINYA DODO 11-LIA

1. Womabu ame aḑeke agɔdzela le wɔna aḑe si to nuɔɔɔi me ne la ta le efe dukɔ me alo dukɔ bubuwo fe se nu nenyɛ be se ma menɔ anyi le amea fe vodadawɔxi o.

2. Womabu ame aḑeke agɔdzela ɔe nuwɔna aḑe si mele dukɔa alo gbetadukɔ aḑeke fe seawo me le xeyixi si me nya la dzɔ o. Nenema ke womana tohehe aḑeke si kɔ wu esi sɔ kple amea fe vodada le xemaxi me o.

KPEDODZINYA DODO 12-LIA

Ame aḑeke mekpɔ mɔ atɔsɛ sesẽ ade nu ame bubu fe adzamegbenanya, efe fomenya, alo afemegebenanya me o. Ame aḑeke mekpɔ mɔ ato mɔ aḑeke dzi anya nu tso ame aḑe kple ame bubuwo dome kadodonyawo nɔti o. Nenema ke ame aḑeke mekpɔ mɔ afo ɔi ame bubu nkɔ alo agblẽ enu o. Se la ɔe mɔ be ame aḑe si nu woade afɔ sia fomevi ɔo la, navli eɔkui ta faa se la nuɔɔwɔwɔ me.

KPEDODZINYA DODO 13-LIA

1. Amesiamé kpɔ́ mɔ́ aɖi tsa ayi dukɔ́ ɖesiaɖe me, anɔ́ afisiafi si dzroe la, gake amea nakpɔ́ gbɔ́ be yemetso dukɔ́ si me ye le la fe lifowo o.
2. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ le amesiamé si be woadzo le e fe dukɔ́ alo dukɔ́ bubu me eye woate ɲu atrɔ́ gbɔ́ va e fe dukɔ́ me.

KPEDODZINYA DODO 14-LIA

1. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ le amesiamé si, si ava yi dukɔ́ bubu me la si be woakpɔ́ sitsofe.
2. Womagbe sitsofemɔ́nu kpɔ́kpɔ́ sia nana ame ne eva eme be wole eyome tim ɖe vodada siwo meku ɖe dunyahenyawo ɲu alo esiwo tsi tre ɖe Xexeme Dukɔ́fɔ́fuawo fe ɖoɖowo ɲu o.

KPEDODZINYA DODO 15-LIA

1. Dumevinyenye fe gomekpɔ́kpɔ́ le amesiamé si.
2. Womatsɔ́ akpasesɛ́ axɔ́ dukɔ́mevinyenye le ame aɖeke si o, eye womaxe mɔ́ na ame aɖeke si di be yeatrɔ́ azu dukɔ́ bubu me tɔ́ la o.

KPEDODZINYA DODO 16-LIA

1. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ li na ɲutsu kple nyɔ́nu siwo tsi nyuie ate ɲu aɖe srɔ́ la si be woadɖe amesi nyo na wo la, ado fome. Dzɔ́tsofe, dzrovinyenye alo subɔ́subɔ́ manye mɔ́xenu o. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ sɔ́sɔ́e li na wo be woadɖe wo nɛwo. Nenema ke woagate ɲu agbe wo nɛwo hã faa.
2. Womazi srɔ́ɖeɖe ɖe ame aɖeke dzi o. Ele be srɔ́ɖeɖe la nanye srɔ́ɖela eveawo fe didi.
3. Le dzɔ́dzɔ́me nu la, fomee nye gɔ́medɔ́kpe na amegbetɔ́fomea, eyata enye dukɔ́ ɖesiaɖe fe dɔ́deasi be woakpɔ́ fome ɖesiaɖe fe dedienɔ́nɔ́ fe nyawo gbɔ́.

KPEDODZINYA DODO 17-LIA

1. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ li be nunɔ́amesi ate ɲu anɔ́ ame ɖeka si eye woagae ɲu anɔ́ ame ma kple ame bubuwo si ɖe du.
2. Womatsɔ́ akpasesɛ́ axɔ́ ame aɖeke fe nunɔ́amesi si le esi la o.

KPEDODZINYA DODO 18-LIA

Amesiamé kpɔ́ mɔ́ abu tame le ɖɔ́kui si le ablɔ́ɖe me, awɔ́ e fe dzitsinya ɲudɔ́ abe alesi wòlɔ́ ene eye wòasubɔ́ le mɔ́ si dze enu la nu. Ablɔ́ɖemɔ́nu sia gɔ́mee nye be ame aɖe ate ɲu agbe nu ɖa tso e fe xɔ́se gbɔ́ eye wòagasubɔ́ nu bubu si wòlɔ́ faa. Nenema ke wòkpɔ́ mɔ́ anɔ́ ɖɔ́kui si ko alo abɔ́ ha kple ame bubuwo le subɔ́subɔ́hawo me. Afia nu tso nusi wòsubɔ́na la ɲuti le adzame alo gaglãgbe to mɔ́ ɖesiaɖe nu mɔ́xexe manɔ́mee.

KPEDODZINYA DODO 19-LIA

Amesiamé kpɔ́ mɔ́ abu tame le ɖɔ́kui si eye wòadɖe e fe susu agblɔ́ faa mɔ́xexe manɔ́mee. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ sia lɔ́ susuwɔ́wɔ́ le ame ɖɔ́kui si le ablɔ́ɖe me ɖe eme. Esia gɔ́mee nye be ame aɖeke mekpɔ́ mɔ́ ado akplamatsee le wɔ́na sia me o. Egalɔ́ mɔ́nu si wòato ase nya tso ame bubuwo gbɔ́ kple alesi wòana nyanya ame bubuwo hekpe ɖe susu siwo do go tso nyagbe fãɖeɖe ɖesiaɖe fomevi me kaka me. Le wɔ́na siawo me la, li fowo kura gɔ́ hã manye mɔ́xenu o.

KPEDODZINYA DODO 20-LIA

1. Takpekpe kple hadede le ɲutifafa me fe ablɔ́ɖe mɔ́nukpɔ́kpɔ́, li na amesiamé.

2. Womazi ame aḑeke dzi be woanɔ habɔbɔ aḑe me o.

KPEDODZINYA DODO 21-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔmevi ɔesiaḑe si le efe dukɔ fe dziɖuɖunyawo me. Ate ɲu anye eya ɲutɔ alo ametiatia aḑo wo te fe le akɔdada me.

2. Mɔnukpɔkpɔ li na dukɔmevi ɔesiaḑe sɔsɔe be woakpɔ gome le kpekpeɖeɲu siwo keɲ dziɖuɖu nana dukɔmeviwo katã la xɔxɔ me.

3. Dziɖuɖu ɔesiaḑe fe ɲusẽ fe sɔti le efe dukɔmeviwo sime. Woaḑe ɲusẽ sia afia le xeyixi tɔxewo dzi to ametiakɔdada siwo wowɔna le ɖoɖo nyui me. Le akɔdada siawo me la, dukɔmevi siwo katã dze ada akɔ la, ade nu aḑaka me le adzame alo to akɔdada mɔnu bubu aḑe si dzi woda asi ɖo ɲudɔwɔwɔ me.

KPEDODZINYA DODO 22-LIA

Hadomegbenɔnɔ kple dedienɔnɔ fe gomekpɔkpɔ li na dukɔmevi ɔesiaḑe. Ehiã be dukɔmevi ɔesiaḑe nakpɔ esia ade dzesii kɔtɛ to nunyanya tso efe dukɔ la fe ɖekawɔwɔ kadodo kple gbetadukɔwo ɲuti. Nenema ke wogahiãe hã be wòanya nu tso kpekpeɖeɲu siwo efe dukɔ la xɔna tso dukɔ bubuwo gbɔ le ga, hadomegbenɔnya kple dekonunyawo gome hena eya abe dumevi ene kple ehati bubuawo fe bubu kple tutuɖo si le vevie ɲutɔ la ɲuti.

KPEDODZINYA DODO 23-LIA

1. Dɔwɔwɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame faa. Amesiame atia dɔwɔna si nyo nɛ la. Ati efe dɔwɔwɔ fe dzidzemekpɔkpɔ yome eye wòavli amemaxɔmaxɔ ɖe dɔ me ta vevie.

2. Fetu ɖeka fomeviwo xɔxɔ ɖe dɔwɔna ɖeka fomevi ta le afisiafi, fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame, vovototomanɔmee.

3. Fetu nyui xɔxɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame. Esia awɔe be dɔwɔla la nate ɲu akpɔ eya ɲutɔ, srɔ̃a kple viawo dzi dzidzemetɔe abe alesi wodze amegbetɔ be wòano agbe ɲudzedzekpɔtɔe la ene. Eye ne ehiã kura hã la woado alɔe abe hadomegbenɔnɔ fe viɖe ene.

4. Amesiame kpɔ mɔ aḑo dɔwɔlawo fe habɔbɔ anyi alo age ɖe ɔesiaḑe si woɖo anyi xoxo la me ɖe efe dzidzemekpɔkpɔ mɔnuwo tavioli ta.

KPEDODZINYA DODO 24-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame si nye dziɖuɖudɔwɔla be woana gbɔɖemee to mɔkeke nanae me le xeyixi tɔxɛ aḑewo dzi gake woaxe fetu dedi nɛ. Womaḑe ga aḑeke le efe fetu la me ɖe xeyixi siwo me menɔ dɔ me la ta o.

KPEDODZINYA DODO 25-LIA

1. Agbenɔnɔ dzidzemetɔe fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame bena efe lãme nana sesĩe, eya ɲutɔ, srɔ̃a kple viawo nana dedie to nuɖuɖu, nutata, xɔtutu, atikenya, kple kpekpeɖeɲunana bubu fomevi siwo hiã le hadomegbenɔnɔ me la xɔxɔ me. Ne dɔwɔna mele ame aḑe si o la, mɔukpɔkpɔ li nɛ be ne edze dɔ alo zu wɔamɛtɔ, srɔ̃a ku alo wotsi heku amegã alo nyagã loo alo afɔku aḑe dɔ ɖe edzi si awɔe be magate ɲu awɔ naneke le eɖokui si o hã la, woakpɔ kpekpeɖeɲu.

2. Ele be woatsɔ beléle tɔxɛ na vinɔwo kple ɖeviwo eye woana kpekpeɖeɲu wo. Ele be woakpɔ ɖevi siwo dzilawo ɖe wo nɔewo ɖe ɖoɖonu hafi dzi wo kple esiwo dzilawo meɖe wo nɔewo ɖe ɖoɖo nyuitɔ nu hafi dzi wo o la dzi vovototomanɔmee.

KPEDODZINYA DODO 26-LIA

1. Mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ li na amesiame be wòaxɔ̀ hehe. Woaxɔ̀ hehe siawo femaxee le gɔ̀medzesukuwo me. Ele be woazi amewo dzi be woaxɔ̀ gɔ̀medzesuku fe hehe. Ele be mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ nanɔ̀ anyi na hehexɔ̀ le aɖaɖudɔ̀wo kple dɔ̀wɔ̀na tɔ̀xewo me. Le sukukɔ̀kɔ̀wo dede gome la, woade mɔ̀ na amesiwo ɲu ɲutete le la be woage de hehexɔ̀ fe siawo.

2. Ele be hehenana amewo fe taɖodzinu nanye be woatu amegbetɔ̀ desiaɖe ɖo hena efe amezuzu blibo. Ele hã be amegbetɔ̀fomea, fe dzidzemekpɔ̀kpɔ̀ kple efe ablɔ̀demenɔ̀ fe gɔ̀medɔ̀kpe nakpɔ̀ ɲgɔ̀yi to bubudede gɔ̀medɔ̀kpe sia ɲu me. Esia ahe nugɔ̀mesese, dzidodo kple xɔ̀lɔ̀wɔ̀wɔ̀ ade dukɔ̀wo, gbegbɔ̀gbɔ̀wo kple xɔ̀seha vovovoawo katã dome. Esia ana be Xexeme Dukɔ̀ Fofuawo fe Habɔ̀bɔ̀ fe nuwɔ̀nawo nahe ɲutifafa va xexeame godoo.

3. Dzilawo kpɔ̀ mɔ̀ atia hehe si fomevi wodi be wo viwo naxɔ̀ la faa.

KPEDODZINYA DODO 27-LIA

1. Gbesiagbegbenɔ̀ fe gomekpɔ̀kpɔ̀ li na amesiame. Esia gɔ̀mee nye bena, mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ li na amesiame be woakpɔ̀ gome le viɖe siwo hã dona tso dzɔ̀dzɔ̀menuwo ɲuti nunya kple aɖaɖudɔ̀wɔ̀nawo me.

2. Mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ li be woavli ame aɖe fe nutovɛ ta to se ɲudɔ̀wɔ̀wɔ̀ me. Nutovɛ sia ate ɲu anye aghalɛ̀ɲɛ̀ɲɛ̀, hɔ̀kpakpa alo aɖaɲu nu bubu desiaɖe fomevi si nye ame la fe asinudɔ̀wɔ̀wɔ̀ si ɲuti tɔ̀nyenye le nɛ.

KPEDODZINYA DODO 28-LIA

Gomekpɔ̀kpɔ̀ li na amesiame be wòanɔ̀ efe dukɔ̀ me habɔ̀bɔ̀wo alo dutahabɔ̀bɔ̀ siwo me amewo fe mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀wo kple ablɔ̀devinyenye fe nyati siwo dzi míetɔ̀ asii le Kpeɖodzinya sia me la xɔ̀ anyinɔ̀ ɖo blibo.

KPEDODZINYA DODO 29-LIA

1. Gomekpɔ̀kpɔ̀ le dukɔ̀ me ɲgɔ̀yidɔ̀wo wɔ̀wɔ̀ mekpɔ̀ dukɔ̀mevi desiaɖe fe ɲkume le afisi efe ablɔ̀devinyenye kple amegbetɔ̀nyenye blibo le bɔ̀bɔ̀ le.

2. Ele na amesiame be le efe mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ kple ablɔ̀devinyenye ɲuti dɔ̀wɔ̀wɔ̀wo me la, wòanye amesi awɔ̀ de ɖodo siwo dzaa dzi sea da asi ɖo la dzi hena sidzedze kple bubudede ame bubuwo fe gomekpɔ̀kpɔ̀wo kple ablɔ̀demenɔ̀ si hea agbe nyui nɔ̀nɔ̀, togefafa kple dzidzeme sɔ̀ gbɔ̀ fũu vɛ, le ameha siwo dome sɔ̀sɔ̀minasɛ fe wɔ̀nawo fo ke de to nyuie le.

3. Mele be woawɔ̀ mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ kple ablɔ̀devinyenye ɲuti dɔ̀ le mɔ̀nu siwo to vovo tso Xexeme Dukɔ̀ Fofuawo fe taɖodzinuwo kple didiwo gbɔ̀ o.

KPEDODZINYA DODO 30-LIA

Mele be ame aɖeke naɖe naneke si le Kpeɖodzinya sia me la gɔ̀me abe dukɔ̀ deka aɖe konj tɔ̀ wònye ene o. Medze be ameha alo ame deka aɖeke natsɛ abe mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ ene awɔ̀ wɔ̀na aɖe alo aɖe afɔ̀ aɖe si agblɛ̀ nu le gomekpɔ̀kpɔ̀ kple ablɔ̀demɔ̀nu siwo woxlɛ̀ fia le Kpeɖodzinya sia me la ɲuti o.